

Україна у фокусі

27 квітня – 1 травня

2015 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>УКРАЇНА НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ШЛЯХУ: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ ДВОСТОРОННЬОГО САМІТУ З ЄС.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

27
квітня

Депутати просять ввести персональні санкції проти осіб, причетних до арешту льотчиці Надії Савченко. Відповідну постанову підписав спікер парламенту Володимир Гройсман. У документі наведено список прізвищ персон, які, на думку Верховної Ради, причетні до арешту Савченко. Очолює список президент РФ Володимир Путін. Загалом у переліку – 35 прізвищ.

У Києві відбувся саміт «Україна – ЄС» – перший форум після підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Президент Петро Порошенко на пленарному засіданні саміту за участю президента Європейської Ради Дональда Туска та президента Єврокомісії Жана-Клода Юнкера наголосив, що Україна налаштована за 5 років подати заявку на членство в ЄС. Утім, президент Єврокомісії Жан-Клод Юнкер не визнав Україну офіційно «європейською» державою, а президент Європейської Ради Дональд Туск, в свою чергу, заявив, що зміни в Україні ускладнені через зовнішню протидію. Дональд Туск пообіцяв допомогу Україні, проте наголосив, що не варто сподіватись лише на допомогу Заходу.

Набуття чинності Зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та Європейським союзом має відбутися з 1 січня 2016 року. Про це йдеться у спільній заяві президентів за підсумками саміту «Україна – ЄС». Учасники саміту відзначили, що вирішальне значення для політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС матиме активізація та прискорення реформ у ключових системних сферах реформ в Україні.

28
квітня

Народного депутата, льотчицю Надію Савченко, яку утримують в Росії, перевели зі слідчого ізолятора до міської лікарні в Москві. Про це повідомила прес-служба Федеральної служби виконання покарань Росії. За даними РІА Новості, стан здоров'я української льотчиці оцінюється як задовільний, вона почала їсти.

29
квітня

Представники «Правого сектору» зібрались перед Адміністрацією Президента, протестуючи проти ситуації, що склалася навколо їхньої бази в Дніпропетровській області – лідер «Правого сектору», народний депутат Дмитро Ярош повідомив, що кілька бригад Збройних сил України заблокували базу «Правого сектору» і спробували роззброїти його бійців. В свою чергу, в Адміністрації Президента запевнили, що факт блокування розслідують і що роззброювати «Правий сектор» наміру не мають, а перемови про входження руху до лав Збройних сил України перебувають на завершальному етапі.

Міністр оборони Степан Полторак закликав добровольчі батальйони якнайшвидше вступити до лав Збройних сил України. Про це повідомляє офіційний сайт Міністерства оборони України. Зі слів Полторака, діяльність будь-якого збройного формування має бути обґрунтована на законодавчому рівні.

Печерський районний суд Києва задовольнив клопотання Головного слідчого управління МВС і заарештував близько 500 млн куб. м природного газу, який належить підприємствам групи компаній Ostchem, власником яких є олігарх Дмитро Фірташ. Про це повідомляє прес-служба МВС.

30
квітня

Лідер «Правого сектора», народний депутат Дмитро Ярош повідомив, що конфлікт Добровольчого українського корпусу (ДУК) та Збройних сил України вичерпано. Про це він написав на своїй сторінці в Facebook.

Міністр закордонних справ України Павло Клімкін вважає поїздки генерального секретаря ООН Пан Гі Муна до Москви на 9 травня неправильним сигналом. Про це він сказав під час прес-конференції у Нью-Йорку, де виступав на Оглядовій конференції ООН щодо Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ). Він наголосив, що візит до країни, яка знехтувала всіма правилами ООН, порушила велику кількість ключових принципів, які є наріжним каменем Організації Об'єднаних Націй, – це відправка абсолютно неправильного послання.

Адвокат Надії Савченко Марк Фейгін заявив, що захист наполягатиме на її поверненні в спецблок СІЗО. Про це він написав у Твіттері. За його словами, подальше перебування Надії в міськлікарні заважає подальшій роботі адвокатів. Крім того, як зазначив адвокат, «умови в стаціонарі міськлікарні істотно гірші за ті, що очікувалися, і точно гірші за ті, що були в СІЗО-1».

II. Аналітична довідка

УКРАЇНА НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ШЛЯХУ: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ ДВОСТОРОННЬОГО САМІТУ З ЄС

Саміт Україна – ЄС, що відбувся в Києві 27 квітня, мав насамперед особливе політичне та символічне значення. Це був перший саміт після провального та, як здавалося на той момент, радикального кроку назад у Вільнюсі 2013 року; перший – після подій Майдану, що розпочався з євроінтеграційних гасел; перший – після підписання і ратифікації Європейським та українським парламентом Угоди про асоціацію. В той же час серйозним проривом вперед у двосторонніх відносинах цей саміт, як і очікувалося, не став, а Спільна Заява за його результатами на перший погляд може здатися декларативною і малозначущою. Поза тим, деякі важливі висновки щодо євроінтеграційних перспектив України все ж таки варто зробити.

Рух України до ЄС – повільно, але безповоротно? В чому полягають прямі та опосередковані результати саміту?

Цей саміт не наблизив Україну до офіційного визнання перспективи її членства в євроінтеграційному об'єднанні, але в той же час зафіксував: у середньостроковій перспективі основним «полем» відносин України та ЄС буде реалізація Угоди про асоціацію. Отже, принципово змінювати свій підхід до відносин з Україною ЄС не готовий, тому в руках України лишаються ті самі інструменти, що й раніше. В першу чергу – виконання Порядку денного асоціації. Відповідно, один з висновків цього саміту – це підтвердження того, що саме проведення внутрішніх реформ і надалі відіграватиме ключову роль у двосторонніх відносинах. В такий спосіб європейська інтеграція набуває рис внутрішньої політики, а прогрес України у внутрішніх реформах стає головним індикатором і мірилом серйозності євроінтеграційних прагнень України, з точки зору ЄС. Недарма питанню реформ у Спільній Заяві було відведено особливу роль. ЄС чи не вперше за

тривалий час після Вільнюсу офіційно відзначив наявність певного прогресу у виконанні Україною свого «домашнього завдання»: початку конституційної реформи, старту децентралізації, розробки антикорупційної політики, реформи державної служби тощо. Тим не менше, основні позитивні оцінки були надані насамперед законодавчим ініціативам, а от справжній прогрес вимірюватиметься, звичайно, імплементацією цих законів. Відходити від цієї, орієнтованої на внутрішні реформи, формули відносин Європейський Союз не стане. Саміт лише в черговий раз зафіксував пріоритетність впровадження низки реформ. Другим важливим підсумком саміту стало остаточне визначення дати початку запровадження всеосяжної та глибокої зони вільної торгівлі (deep and comprehensive free trade area) – 1 січня 2016 року. Це означає, що жодних нових відтермінувань відкриття економічних кордонів ЄС для України не буде. Відтак,

вимогам Росії перенести запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС дана чітка негативна відповідь. Досягнення такої домовленості і її фіксація у Спільній Заяві означають, що тепер переговорна позиція України та ЄС буде однозначною і спільною, а тристоронні консультації з Росією не змінять часу запровадження економічної інтеграції України з ЄС. Щоправда, це зовсім не означає, що проблема російського тиску знята. Можливо, навіть навпаки, цей тиск тільки посилиться, але на інших «фронтах».

Третім аспектом, що його варто відзначити за підсумками саміту, це визначення реалізації Мінських домовленостей як частини пріоритетів ЄС та його відносин з Україною. Так, підтвердження підтримки з боку ЄС, безумовно, важливо для України, але що, окрім цього, виходить з погодженої лідерами Спільної Заяви? По-перше, пріоритетність Мінських домовленостей поряд з відсутністю будь-яких згадок про ймовірність чи перспективу спеціальної миротворчої чи цивільної місії свідчить про те, що зрушень у позитивний для України бік у цьому напрямку не відбулося. Спеціальна місія підтримки в лавах ЄС не знаходить і розглядається поки що як окремих і новий інструмент, який є некомфортним та не надто бажаним для самого ЄС. Україна ж продовжує доводити, що така місія не виходить за рамки Мінських

домовленостей, і навіть більше – значно підвищить шанси їх реального, а не ілюзорного, дотримання. Якщо ж у результатах саміту це питання так і не було висвітлено, то, очевидно, до досягнення компромісу ще далеко, а ЄС і надалі до останнього просуватиме ідею політичного врегулювання за моделлю «Мінськ-2». По-друге, у Спільній Заяві згадується не просто підтримка Мінських домовленостей, але і підтримка конкретного формату ведення переговорів – Нормандського. Це також означає, що виходити за межі погодженої у січні-лютому формули врегулювання, а скоріше – де-факто замороження ситуації на Донбасі, ЄС не планує. До посилення чи то зміни інструментів врегулювання ситуації ЄС на сьогодні неготовий. Щоправда, однозначно позитивний наслідок для України у цьому контексті все ж таки є. Це – політика збереження обмежувальних заходів щодо Росії, тобто, санкцій. При чому шанси, що як мінімум до кінця 2015 р. вже діючі санкції не будуть ані пом'якшені, ані зняті – дуже високі. Це впливає з того, що лідери України та ЄС прямо посилаються у своїй заяві на Рішення Ради ЄС від 19 березня 2015 р. в питанні антиросійських санкцій, а згідно з цим Рішенням мови про зміну санкційної політики до повної імплементації Мінських домовленостей, не може бути.

З поглядом в бік Ризького саміту Східного Партнерства?

Якщо оцінити порядок денний відносин України з ЄС та політичний календар подій, то не менш, а в чомусь і більш важливим, для

України може стати не так двосторонній саміт, як саміт Східного Партнерства у Ризі 21-22 травня. Так, в ЄС відбувається

переоцінка та перегляд Європейської політики сусідства загалом і Східного Партнерства, зокрема. Участь у формуванні пріоритетів ЄС відносно ініціативи, яка завжди здавалася Україні «замалою» для нею формою відносин з ЄС, може зараз зіграти на користь самої України. Та зважаючи на те, що ЄС не готовий офіційно говорити про перспективи членства, Україні варто використовувати всі наявні і доступні для неї механізми зближення з ЄС. Трансформація СхП у цьому контексті – не найгірший варіант, а скоріше за все – шанс. Так,

Ризький саміт теж не буде колосальним проривом, але там, принаймні, Україна може запропонувати своє бачення не тільки двосторонніх відносин з ЄС, але і політики самого ЄС відносно його східноєвропейських партнерів. На тлі виокремлення «ядра» оновленого Східного Партнерства у вигляді України, Молдови та Грузії, можливість включитися в перегляд європейської політики задля розширення власних перспектив варто використати.

Висновки

Таким чином, саміт України та ЄС не можна назвати проривом в історії європейської інтеграції України, але в той же час він не став ані кроком назад, ані навіть тупцюванням на місці. Цей саміт засвідчив, скоріше, повільне, але все-таки просування вперед у двосторонніх відносинах. Євроінтеграція перейшла з мови декларацій на мову внутрішніх реформ в Україні. Вони тепер – ключ до прогресу у відносинах з ЄС. Саміт продемонстрував, що ЄС не усувається, а скоріше все більше стає учасником процесу врегулювання конфлікту через російську агресію, але в той же час виявив і неготовність ЄС змінювати арсенал своїх засобів та прийнятних для нього методів чи то досягнення миру, чи то замороження конфлікту. Цей саміт не ніс на собі стратегічного навантаження – це було, радше необхідною проміжною фіксацією намірів двох сторін і «перевіркою» на правильність розуміння цілей та засобів їх досягнення. Щось, як то проведення реформ – цілком зрозуміле і прийнятне як для України, так і для ЄС. Щось – як то формат переговорів з Росією, питання спеціальної місії з миру і безпеки залишається поки що відкритим питанням. Цей саміт підтвердив: Україні потрібно використовувати всі доступні методи для зближення з ЄС. І в цьому контексті, Ризький саміт та загалом весь процес перегляду Східного Партнерства може мати для України набагато більше стратегічне значення.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Редактор випуску: Ірина Філіпчук